

עפ"ת 37200/03/23 - עודה רשיד נגד מדינת ישראל, ע"י פרקליטות מחוז חיפה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

24 יולי 2023

עפ"ת 37200-03-23 עודה רשיד נ' מדינת ישראל

לפני:	כבוד השופט אינאס סלאמה
המערער	עודה רשיד
	ע"י ב"כ עוה"ד ראפת (רפי) אסדי
נגד	מדינת ישראל
המשיבה	ע"י פרקליטות מחוז חיפה

פסק דין

1. לפניי ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחיפה, בתת"ע 4880-04-20, מיום 9.3.2023, במסגרתו הושתו על המערער עונשים של מאסר מותנה, פסילת רישיון הנהיגה בפועל למשך 6 חודשים, פסילה על תנאי וקנס כספי.

גזר הדין הוטל על המערער לאחר הרשעתו בעבירות של נהיגה ברכב כאשר תוקף רישיון הנהיגה שלו פקע, זאת בניגוד לסעיף 10(א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התש"ל - 1970 (להלן: "**הפקודה**"), ובעבירה של נהיגה ללא ביטוח תקף, בניגוד לסעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), תש"ל-1970. יצוין, כי רישיון הנהיגה פקע ביום 4.10.2007. העבירה היא מיום 3.4.2020.

2. בהודעת הערעור טוען המערער, כי בית המשפט קמא, "ובניגוד מוחלט למדיניות הענישה הנוהגת בכל רחבי הארץ בתיקים כגון אלו ... שגה עת החליט להשית על המערער עונש שכולל בחובו רכיב של פסילה בפועל". המערער מלין על מתחם העונש שנקבע, אשר לדידו מתאים לענישה "לפני התיקון"; הכוונה לתיקון לצו התעבורה (עבירות קנס), תשס"ב-2002 (צו תשע"ז-2017 מיום 22.2.2017, ק"ת תשע"ז מס' 7779), שהוסיף דרגת קנס נוספת (ע"ס 750 ₪) לפקיעת רישיון נהיגה בין 6 חודשים ועד שנתיים (להלן: "**התיקון**"). המערער מצוין כי העבירה בוצעה בעיצומו של הסגר הראשון בתקופת הקורונה, וכי בית המשפט קמא לא התייחס לכך וגם לא לעברו התעבורתי ש"אינו מכביד כלל".

המערער סבור, כי שעה שהוא ריפא את הפגם והוציא רישיון נהיגה תקף (הוצא על ידו ביום 6.2.2023), הרי שמן הדין היה כי לא תיגזר עליו פסילה בפועל של רישיון הנהיגה. זאת, "מבלי להקל ראש בעבירה, המדובר בעבירה טכנית בלבד שעניינה פקיעה של רישיון הנהיגה שנבעה מחובות כספיים

שהצטברו לחובת המערער". בכגון דא, לא ניתן לדידו אף משקל הולם לשיקום שעבר המערער שמתבטא בכך שהוא "סידר את חובותיו והוציא בסופו של יום רישיון נהיגה 'כשר למהדרין', כך שאין שום סיכוי להישנות העבירה על ידו". המערער הפנה בהודעת הערעור לפסיקה רבה אשר תומכת לדידו בעתירתו.

3. בדיון לפניי חזר בא כוח המערער על נימוקי הערעור, תוך שהפנה לכך כי מתחם העונש שנקבע על ידי בית המשפט קמא הוא מתחם שגוי, וכי על בית המשפט קמא היה לחרוג מהמתחם, אף אם זה אמור לכלול בחובו פסילה בפועל, וזאת משיקולי שיקום. המערער שילם את חובותיו והוציא רישיון נהיגה ובכך ריפא את הפגם. המערער אינו מסוכן ויש לאבחנו ממי שלא עבר מעולם הכשרה בנהיגה. הסנגור טען כי ברשותו "פסיקה מכל הארץ" וכן ביקש להגיש "פסיקה שעניינה 20 ו-30 שנה פקיעה שבתי משפט לא הטילו פסילה". הוא גם טען כי בפני בית המשפט קמא, "התביעה עצמה עתרה ל- 3 חודשי פסילה בפועל ובימ"ש קמא הטיל עונש כפול מעתירת התביעה".

4. ב"כ המשיבה ביקשה לדחות את הערעור, תוך שהדגישה כי מדובר בפקיעת רישיון במשך 13 שנה, וכי בית המשפט קמא עמד בגזר דינו "על השיקולים הרלבנטיים בגזירת העונש, למסוכנות הנובעת מהעובדה שאדם נוהג עם רישיון שפקע" ולנזק שעלול להיגרם "משימוש בלתי מורשה". בכל הנוגע לתיקון, נטען כי אין בו כדי להשפיע "על אדם שמשך 13 שנה לא חידש רישיונו". ב"כ המשיבה הפנתה לפסיקה בה הוטלה "ענישה מחמירה יותר" במקרים בהם אף חודש רישיון הנהיגה.

דין והכרעה

5. לאחר שנתתי דעתי לטיעוני הצדדים, לפסיקה הרבה אליה הפנו, גם לפסיקה שאליה התייחס ב"כ המערער בהודעה שהוגשה על ידו לאחר הדיון, ולאחר שעיינתי בתיק אשר התנהל לפני בית המשפט קמא ובהודעת הערעור על צרופותיה, שוכנעתי כי דין הערעור להידחות.

6. הלכה רבת שנים היא, כי אין זו מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונש אשר הושת על ידי הערכאה הדיונית. זאת, להוציא מקרים בהם נפלה טעות מהותית בגזר הדין, או כל אימת שהעונש אשר הוטל על ידי הערכאה הדיונית חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים (ראו למשל ע"פ 8172/21 חג'אזי נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (15.5.2022), וכן ע"פ 6068/21 מדינת ישראל נ' פקיה, פסקה 11 (19.12.2021)).

בענייננו, מצאתי לקבוע כי לא נפלה טעות כלשהיא בגזר דינו של בית המשפט קמא, וודאי לא טעות מהותית שתצדיק התערבות, וכי העונש שהוטל על המערער אינו חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, כך שגם מטעם זה אין מקום להתערבות ערכאת הערעור.

7. תחילה, בכל הנוגע לטענה לעניין קביעת מתחם שגוי, כשלפי המערער המתחם אותו קבע בית המשפט קמא התאים למצב המשפטי שקדם לתיקון (שאז ברירת הקנס עמדה על פקיעה של עד 6 חודשים בלבד), הרי שטענה זו דינה להידחות מכל וכל. מדובר בענייננו בפקיעה של **כ-13 שנים**. פרק זמן ארוך זה אינו רלבנטי כלל לפרקי הזמן בהם נדרשת המשטרה לשקול הנפקת דו"ח של ברירת משפט. מדובר לכל הדעות בפרק זמן ארוך ומשמעותי, זאת גם אם מניין תקופת "החומרה" של משך הפקיעה ייספר מתום שנתיים, קרי - משנת 2009.

8. יתרה מכך, למעלה מן הצורך, וכדי להסיר כל ספק, בקביעת מתחם עונש הולם לעבירה של נהיגה עם רישיון נהיגה שפקע, מחויב בית המשפט לתת דעתו, בין יתר, גם למשך תקופת הפקיעה, וזאת כנסיבה הקשורה בביצוע העבירה. הדברים נכונים גם היום במצב המשפטי לאחר התיקון. בכגון דא, מתחם העונש שנקבע על ידי בית המשפט קמא, בשים לב לתקופת הפקיעה, הוא מתחם נכון וראוי.

בית המשפט קמא קבע, כי מתחם העונש הראוי כולל רכיבים של פסילה בפועל אשר משכה נגזר ממשך תקופת הפקיעה, בצירוף רכיבים של פסילה על תנאי וקנס. זאת, לצד "רכיבים נוספים בדמות מאסר על תנאי ועד מאסר בפועל במקרים המתאימים". מדובר במתחם נכון והולם.

9. כאן יש להפנות להלכה הפסוקה, לפיה, ערכאת הערעור, בדונה בערעור על חומרת העונש, בוחנת בראש ובראשונה את התוצאה העונשית הסופית, גם אם נפלה שגגה באופן הפעלת מנגנון הבניית שיקול הדעת השיפוטי (ראו למשל ע"פ 8109/15 **אביטן נ' מדינת ישראל** (9.6.2016)). ערכאת הערעור לא תתערב כלל בקביעת מתחם העונש ההולם אם העונש שהוטל תואם את נסיבות המקרה (ראו ע"פ 3877/16 **ג'באלי נ' מדינת ישראל**, פסקה 5 (17.11.2016)). ודוק, התוצאה הסופית בענייננו רחוקה מלהיות שגויה, אלא להפך. זאת, אף אם המערער חידש את רישיונו וריפא את הפגם.

10. ערכאת הערעור אינה אמורה להיכנס בנעליה של הערכאה הדיונית ולגזור את דינו של הנאשם מחדש. הערכאה הדיונית שוקלת את מכלול השיקולים שבאו לפניו ומגיעה בסופו של יום לתוצאה עונשית אשר יש בה לדעתה כדי לשקף את מכלול שיקולי הענישה. אף אם ניתן היה להגיע לתוצאה אחרת מקלה יותר, לדידו של המערער, אין בכך כדי להצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור. פסיקות אחרות של הערכאות הדיוניות אין בהן כדי להוות עילה להתערבות בשלב של ערעור.

11. לציין כאן, כי עיון בתיק של בית המשפט קמא מראה, כי בטיעוניה לעונש שהוגשו בכתב (סומנו ת/1), עתרה המאשימה להשית על המערער עונשים של מאסר על תנאי, "פסילה ארוכה וממושכת שלא תפחת מ-13 חודשים", לצד פסילה מותנית וקנס. האמור הינו בניגוד מוחלט לטענתו של הסנגור המלומד בדיון לפניו, לפיה, "התביעה עצמה עתרה ל-3 חודשי פסילה" (שורה 33 עמ' 4 לפרוטוקול הדיון מיום 7.6.2023).

עוד אציין, כי מתחם העונש ההולם לו עתרה המאשימה, "נע בין מאסר מותנה ועד 12 חודשי מאסר בפועל, פסילת מינימום של 3 חודשים ועד ל- 3 שנים, לצד רכיבי ענישה נלווים: מע"ת, פסע"ת וקנס". בתוך המתחם, היא ביקשה למקם את עונשו של המערער "ברף הבינוני-תחתון". יש אפוא לדחות את טענת המערער לפיה העונש שהטיל בית המשפט קמא הוא עונש "כפול מעתירת התביעה".

12. איני מתעלם מהעובדה כי המערער חידש את רישונו (כחודש ימים לפני מועד גזר הדין). אך עובדה זו, אין בה כדי לאיין את חומרת העבירה ואת הצורך לקבוע מתחם עונש הולם שבין יתר שיקוליו, כאמור לעיל, אורך הפקיעה. ההתחשבות בריפוי הפגם וחידוש הרישיון נעשית בתוככי המתחם, בעת שקילת מיקום עונשו של הנאשם בתוך המתחם. בכגון דא, בית המשפט קמא היה ער לנסיבה זו והוא שיקלל אותה בקביעת עונשו של המערער, כמו את יתר הנסיבות הרלוונטיות שאינן קשורות בביצוע העבירה. בסופו של יום, עונש הפסילה בפועל הועמד על 6 חודשים, ואין לומר כי מדובר בחריגה קיצונית מרמת הענישה הנהוגה או הראויה (ראו למשל עפ"ת (מחוזי חיפה) 44053-02-16 בעבור נ' מדינת ישראל (17.3.2016), וכן עפ"ת (מחוזי נצרת) מדינת ישראל נ' אבו עואד (21.2.2021)).

13. איני יכול להסכים אפוא עם הטענה, כי גזר דינו של בית המשפט קמא מנוגד "למדיניות הענישה הנהוגת בכל רחבי הארץ בתיקים כגון אלו", כפי שנטען בהודעת הערעור. ריפוי הפגם אינו חזות הכל, שכן תוצאה לפיה בכל פעם שאדם אשר נהג ללא רישיון תקף וחידש רישונו יהיה פטור מעונש של פסילה, משמעותה התעלמות ואי מתן משקל נכון לסיכון לשלום הציבור אותו גרם הנהג בנהיגתו, לזלזול בהוראות הדין ולעשיית הדין העצמית. קביעה כאמור אף מעבירה מסר מוטעה לציבור, לפיו, נהג שפקע רישונו ימשיך לנהוג ואם ייתפס, ימהר ויחדש רישונו, ובכך יסלח לו על ביצוע מודע של עבירת תעבורה והתעלמות מהוראות הדין. התייחסות לחידוש הרישיון כאל שיקום המצדיק, בפני עצמו, סטייה ממתחם העונש ההולם תחטא, כך דומני, לעיקרון ההלימה.

אף הטענה כי העבירה בוצעה "בעיצומו של הסגר הראשון בתקופת החירום", קרי - בעיצומה של מגפת הקורונה, אין בה כדי להפחית מחומרת מעשה העבירה, וודאי לא כדי להוות הצדקה לביצועו.

14. אשר לפסיקה הרבה אליה הפנו ב"כ הצדדים, במיוחד ב"כ המערער, אומר כך; עקרון יסוד בשיטת המשפט בישראל הינו עקרון הענישה האינדיווידואלית. "על פי עקרון זה בבוא בית המשפט לגזור את דינו של נאשם, שומה עליו להפעיל את שיקול דעתו ולבחון כל מקרה לגופו של עניין, תוך התחשבות בנסיבותיו האישיות של הנאשם ועברו הפלילי ולאזנם אל מול נסיבות ביצוע העבירה וחומרתה. אין להפעיל אמת מידה עונשית זהה לגבי כל נאשם ונאשם שכן נבדלים הם ביניהם בנסיבותיהם האישיות, בעברם הפלילי ובנסיבות ביצוע העבירה וחומרתה" (רע"פ 3173/09 פראגין נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (5.5.2009)).

אי לכך, ניתן בהחלט למצוא מקרים בהם הוטלו עונשי פסילה מינוריים או שלא הוטלה פסילה כלל, בגין נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף. ב"כ המערער עצמו הפנה לפסיקה כאמור, אותה פירט בהודעת

הערעור וכן בהודעה המשלימה שהוגשה לאחר הדיון. אולם, כפי שנטען על ידי המשיבה, יש בנמצא פסיקה ענפה אשר כוללת עונשים חמורים ותקופות פסילה ארוכות.

מכל מקום, במכלול הנסיבות בתיק זה, אין לומר כי העונש שהוטל על המערער חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים באופן שמצדיק התערבות ערכאת הערעור.

סוף דבר

15. בנסיבות אלה, **דין הערעור להידחות.**

המזכירות תשלח עותק פסק הדין לצדדים כמקובל.

ניתן היום, כ"ט תמוז תשפ"ג, 18 יולי 2023, בהעדר הצדדים
(בהסכמתם).